

Stensbjerggård langdysse

Jungsteinzeit

Dolmen

Dolmen

Stensbjerggaard-langdysse-01

Den næsten 65 m. lange og 8-10 m. bredde langdysse ved "Åflasker" syd for Vorbasse er en af de få bevarede storstensgrave fra bondestenstenalderen i Billund Kommune. Langdyssen ligger øst - vest indtil et læhegn i nordkanten af et meget smukt fredet hedeareal, hvor bakkerne fra tidligere tiders sandflugt tydeligt ses.

Stensbjerggård langdysse med dens tre gravkamre ligger i nordkanten af et meget smukt beskyttet naturområde. Her dyssen vestende med informationskilt.

Langdyssten blev opført i begyndelsen af bondestenalderen omkring 3.400 f. Kr., hvor de tidlige bondesamfund for første gang - i kraft af ager- og husdyrbruget - blev mere bofaste end tidligere tiders mere nomadeagtige jægersamfund. Dengang så området meget anderledes ud: Løvskov dækkede nok det meste af landet og i små menneskeskabte lysninger ryddet med stenøkser grundlagdes de første marker.

Fra P-pladsen fører en afmærket sti langs skellet frem til langdyssen.

I højen er der spor efter tre stenbyggede gravkamre: Et i hver ende og et i midten af højen. Gravkamrene var oprindeligt helt omgivet af højen. Udefra så man tidligere kun toppen af de store dæksten, som dannede loft i kammerene og langs højens fod var gravene monumentalt markeret med en ubrudt række oprejste randsten, hvoraf der stadig ses næsten 70 sten.

Vestenden af langdyssen med væltede randsten.

Indgangen til gravkamrene foregik gennem de typisk sydvendte, smalle åbninger mellem kammerets bæresten. Der er ikke spor efter nogen gang til gravkamrene, hvorfor langdyssen tilhører den tidlige type, som afløste runddyssenes enkelte gravkammer i en cirkulær gravhøj.

Dæksten i højen over vestlige gravkammer.

Den sene langdysse-type har som regel en stenbygget gang fra gravhøjens fod og til gravkammeret, hvorved gravkammeret let kunne benyttes til yderligere gravlæggelser.

Det nu åbne vestlige gravkammer set fra vest.

Gravkamrene i Stensbjergård-langdyssen var altså ikke åbne i stenalderen og begravelserne var sikkert fortrinsvis enkeltbegravelser. Først i de senere jættestuer omkring 3.200 f. Kr. opføres gravanlægget med et stort fælleskammer til gentagen brug - se baggrundshistorie.

Et kig ind i det vestlige gravkammer med afkløvet dæksten og delvist udskredne bæresten.

I dag må langdyssen nærmest betegnes som en 5.500 år gammel ruin: Gravkammerne er forlængst blevet plyndret for deres indhold af gravgaver og mange af dyssens sten er blevet genanvendt for eksempel til byggeri af veje og kirker. Derfor mangler dækstenen over det østlige kammer og i det midterste ligger dækstenen afkløvet ved siden af kammeret. Kun i det vestlige kammer ligger dækstenen stadig på sin plads over de 6 bæresten, som danner gravkammeret. Stenhugsten på højen illustreres tydeligt af en kløvet sten udenfor det østlige gravkammer. Stenen, som måske stammer fra det østlige kammers dæksten, har tydelige forberedende huller fra stenhuggerens begyndende kløvning af stenen til stenkvadre.

Midterste gravkammer med afvæltet dæksten.

Langdyssen er aldrig blevet arkæologisk undersøgt. Den blev fredet frivilligt allerede i 1896 gennem en aftale mellem ejer og Nationalmuseet, men først med Naturfredningsloven i 1937 blev alle synlige fortidsminder generelt beskyttet af loven. Alle afgravninger skyldes derfor tidligere tiders skattejagt eller stenhugst og der findes ikke oplysninger om fund og andet fra dyssen.

Kløvespor i sten ved østlige gravkammer

Gravkamrene har uden tvivl indeholdt gravgaver - typisk slebne flintøkser, lerkar med mad og drikke og ravsmykker. De slebne flintøkser er den tidlige bondekulturs "varemærke" og tilhører den såkaldte Tragtbægerkultur, som også producerede de absolut bedste og rigt ornamenterede lerkar som vi kender fra Danmarks oldtid.

Udsigt over det meget smukke naturområde ved langdyssen.

Hvis du følger stierne rundt på det smukke, nu bevoksede sandflugtsområde syd for langdyssen ses endnu en gravhøj. Ved sydsiden af den lille sø sydvest for langdyssen ligger yderligere en runddyse med to afvæltede sten. Det kan meget vel tænkes, at yderligere grave og bopladser skjules under flyvesandet, som - især i middelalderen og 1700-tallet - skabte store problemer for landbrug og færdsel i området.

Gravhøjen syd for langdyssen.

Runddyssen ved søen sydvest for langdyssen.

Panorama over langdyssen set fra sydvest.

Stensbjerggaard-langdysse-02

Stensbjerggaard-langdysse-03

Stensbjerggaard-langdysse-04

Stensbjerggaard-langdysse-05

Zugang

- Fra landevej 469 gennem Vorbasse by, drejes der i østsiden af byen mod syd ad Bækkevej.
- Følg Bækkevej ca. 3,1 km. til grusvejen på højre side ved Bækkevej nr. 34 og henvisningsskilt med dyssesymbol.
- Drej ind ad grusvejen og parker på den lille P.-plads i vejens venstre side ved læhegnet ca. 460 m. fremme.
- Følg afmærket trampesti ca. 225 m. langs læhegnet mod syd frem til langdyssen.

Faciliteter

- Afmærket trampesti lang markskel og informationsskilt ved langdyssen.
- Afstand til fortidsminde: 225 m.

Særlige forhold

- Parkering må kun ske på den afmærkede P.-plads.
- Tag hensyn til brandfaren i tørre perioder. Hunde skal føres i snor.

Verwandte Literatur

Guide til Danske fortidsminder – *Carsten Henrik Bang (Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen, 1994)*

Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - (*Sesam, 1981-84*)

Danmarks Oldtid, Stenalderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

Stendysser - Arkitektur og funktion – *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*

Praktische Informationen

ADRESSE

6623 Vorbasse, Syddanmark

EIGENTUMSVERHÅLTNISSE

In Privatbesitz

GPS

55.599557, 9.094722

UTM

E505969 N6161517

© 2026 Joomla!konsulentent • fortidsmindeguidе.dk